O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI, CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

Ro'yxatga olindi:
№ BD-60811500 – 1.20
"29" 08 2024 yil

"TASDIQLAYMAN"
O'quv ishlari bo'yicha prorektor
q.x.f.d., professor
_________ Elmurodov A.A.
"29" 08 2024

QORAKO'LCHILIK ASOSLARI

ISHCHI O'QUV DASTURI (SILLABUSI)
(Sirtqi ta'lim 3-bosqich talabalari uchun)

Bilim sohasi:	800000	-	Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi:	810000	-	Qishloq xo'jaligi
Ta'lim yo'nalishi:	60811500	-	Zooinjeneriya (turlari bo'yicha)

Samarqand – 2024

Fanning ishchi o'quv dasturi (sillabusi) 202_ yilda tasdiqlangan o'quv reja va fan dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

Sattarov S.B.- SamDVMChBU "Yaylov chorvachiligi, qorako'lchilik, asalarichilik va ipakchilik" kafedrasi dotsenti, q.x.f.n.;

Rizayeva D.T.- SamDVMChBU "Yaylov chorvachiligi, qorako'lchilik, asalarichilik va ipakchilik" kafedrasi katta o'qituvchisi, qishloq xo'jalik fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Taqrizchilar:

Soatov U.R. - ToshDAU "Umumiy zootexniya va veterinariya" kafedrasi professori, q.x.f.d.

Amirov Sh.Q. - Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti "Oziq-ovqat xavfsizligi va texnologiyasi" kafedrasi professor, q.x.f.d.

Fanning ishchi o'quv dasturi "Yaylov chorvachiligi, qorako'lchilik, asalarichilik va ipakchilik" kafedrasining 2024 yil "29" 08 dagi "1" -son yig'ilishida muhokamadan o'tgan va fakultet Kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri: _______________ **Ro'zimurodov R.R.**

Fanning ishchi o'quv dasturi "Zooinjeneriya" fakulteti Kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2024yil 26 08 dagi 1 -sonli bayonnoma).

Fakultet kengashi raisi _______________ **O.S.Boymatov**

Kelishildi:

Ó'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i professor v.b. _______________ **Ro'ziqulov R.F.**

Fan Sillabusi
Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti

Fan to‘g‘risida ma’lumot
Fan shifri: **QA 1506**
Fan nomi: **Qorako‘lchilik asoslari**
Semestr/yil: **6-semestr/2024-2025-o‘quv yili**
Kafedra: Yaylov chorvachiligi, qorako‘lchilik, asalarichilik va ipakchilik
Soatlar/kreditlar: **6,0 ECTS (28 auditoriya soati, 152 soat mustaqil ta’lim)**

Ma’ruza	Amaliy mashg‘ulot	Laboratoriya mashg‘uloti	Mustaqil ta’lim	Jami
8	10	10	152	180

Fan bo‘yicha mashg‘ulotlarning joylashuvi:
Auditoriya vaqti: dars jadvaliga asosan
Talablar:
Fan uchun mas’ul kafedra: **Yaylov chorvachiligi, qorako‘lchilik, asalarichilik va ipakchilik**
Instruktor to‘g‘risida ma’lumot
Kafedra joylashgan joyi: **SamDVMChBU, 6-o‘quv binosi, 635-xona**
Telefon: +99890-271-85-86 ish telefoni; mobil: +99890-271-85-86
E.mail. rizayevadilfuza@gmail.com Ish vaqti: Uchrashuvga ko‘ra

I. Fanni o‘qitishdan maqsad - qorako‘l zotli qo‘ylarning kelib chiqishini, evolyutsiyasini, rivojlanishi va dunyoda tarqalishini, biologik va mahsuldorlik xususiyatlarini, urchitish, tanlash va juftlash usullarini, zotning tarkibiy tuzilishini, naslchilik ishini, xo‘jalik uchun foydali belgilarining va naslchilik ishini to‘g’ri olib borishning o‘ziga xos xususiyatlarini o‘rgatishdan iboratdir.

II. Fanning vazifasi – qorako‘l qo‘ylarini takomillashtirish ularning mahsuldorligini oshirish, yuqori sifatli har xil rangdagi sathi katta va yengil terilarni yetishtirish, mahsuldorligi yuqori bo‘lgan har xil rang baranglikdagi liniyalar, oilalar va zavod tiplarini yaratish hamda mustahkam konstitusiyali, serpusht qo‘ylar salmog‘ini oshirish choralarini talabalarga yetkazish.

III. Fanni o‘zlashtirish natijasida talaba:

- qorako‘l qo‘ylarining xalq xo‘jaligidagi ahamiyati, qorako‘l terilarining tuzilishi va qorako‘l qo‘ylarida homilaning o‘sishi, rivojlanishi; qorako‘l qo‘ylari homilasining terisida tola qoplamining vujudga kelishi, gullarning hosil bo‘lishi va shakllanishi, ularning tasnifi, gullarining xususiyatlari; jun qoplami va teri mag‘zining xususiyatlari, qorako‘l terisini olish manbalari va tayyorlanadigan mahsulotlar sifatini yaxshilash yo‘llari; qorako‘l terilarining tovar qiymatini aniqlash va birlamchi ishlov berish mobaynida ro‘y beradigan o‘zgarishlar haqida ***tasavvurga ega bo‘lishi;***

- qorako‘l gullari xususiyatlari va barra tiplarini; qorako‘l gullarining tiplarini va shakllanishi va paydo bo‘lishini; qorako‘l terilar jun qoplami xususiyatlarini; qorako‘l teri to‘qmasining tuzilishi va xususiyatlarini; qorako‘l teri xomashyosini tayyorlov davlat andozalariga muvofiq guruh va navlarga ajratishni; qorako‘l terilariga ishlov berishni; qorako‘l terilarni pardozlashni; qorako‘l terilarning asosiy turlari, sof zotliligi, rang guruhlari, gullari, tola qoplamining sifati, terilarning xususiyati, tasnifi, standartlash asoslarini qo‘llash va o‘qitish ***ko‘nikmalariga ega bo‘lish;***
- qorako‘lchilik mahsulotlarini qabul qilish, qorako‘l xomashyolarini baholash, qorako‘l terilarini sifatini bilish, qorako‘l terilarini saqlash va tashishni tashkil qilish ***malakasiga ega bo‘lishi kerak.***

IV. O‘qitish usullari:

Fanni o‘qitish jarayonida zamonaviy uslublardan foydalanish, sohadagi muammolarni ta’limning ommaviy shakllari bilan bog‘lab, talabalarning nazariy bilimlarini amaliy mashg‘ulotlar orqali mustahkamlab borish lozim. O‘quv materiallarini talabalar tomonidan unumli o‘zlashtirish uchun ko‘rgazmali qurollar o‘qitishning texnik vositalari, chorvachilik fani bo‘yicha chop etilgan ma’ruza matnlaridan keng foydalanish, talaba bilimini baholash tizimini joriy etish. Ma’ruza mashg‘ulotlarida ilg‘or pedagogik texnologiyalar foydalaniladi.

“Qorako‘lchilik asoslari” kursini loyihalashtirishda quyidagi asosiy konseptual yondoshuvlardan foydalaniladi:

Shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim.
Tizimli yondoshuv.
Faoliyatga yo‘naltirilgan yondoshuv.
Dialogik yondoshuv.
Hamkorlikdagi ta’limni tashkil etish.
Muammoli ta’lim.

V. Fanning tarkibiy tuzilishi:

5.1. “Qorako‘lchilik asoslari” fanidan rejalashtirilgan ma’ruza mashg‘ulotlarining kalendar tematik rejasi

Ma’ruza mashg‘ulotlarining:			
№	**mavzulari**	**rejasi**	**soat**
1-modul. “Qorako‘lchilik asoslari” faniga kirish			
1.1	Qorako‘lchlikning xalq xo‘jaligidagi ahamiyati	1.1.1. Qorako’lning xalq xo’jaligidagi ahamiyati. 1.1.2. Qorako’lchilikning tarixi va rivojlanish istiqbollari, sohaning xalq xo’jaligidagi ahamiyati. 1.1.3. Dunyo mamlakatlarida qorako’l ishlab chiqarishning ahvoli.	2
2-modul. Qorako‘l gullarining paydo bo‘lishi nazariyalari.			
2.1	Qorako‘l gullarining paydo bo‘lishi nazariyalari. Qorako‘l gullari tarifi, tuzilishi	2.1.1 Qorako‘l guli to‘g‘risida tushuncha. Qalam gullarning paydo bo‘lishi,qalam gullarning shakllanish jarayonlari, ularning turlari.	2

VIII. Baholash

Talabalarning fanlarni o'zlashtirishi 5 ballik tizimda baholanadi.

5 (a'lo) baho:

Xulosa va qaror qabul qilish;
Ijodiy fikrlay olish;
Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

4 (yaxshi) baho:

Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

3 (qoniqarli) baho;

Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

2 (qoniqarsiz) baho:

Dasturni o'zlashtirmaganlik;
Fanning mohiyatini bilmaslik;
Aniq tasavvurga ega bo'lmaslik;
Mustaqil fikrlay olmaslik.

	texnologiyasi va qo‘ychilikda naslchilik ishlarini rejalashtirish.	amaliy topshiriqlarni bajarish.	
18.	Qo‘ylarni bo‘rdoqiga boqish usullari. Qo‘ylarni yaylovda boqish xususiyatlari va afzal tomonlari.	Internet ma’lumotidan foydalanib, konspekt qilish	6
19.	Qorako‘l qo‘ylari jun tolalarining xususiyatlari.	Internet ma’lumotidan foydalanib, konspekt qilish	6
20.	Oq rangli qorako‘l qo‘ylarini yaratilish tarixi, ularning mahsuldorligi.	Referat yozib, tayyorlash	6
	Jami:		**152**

VII. Adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar

1. S.B.Sattorov, R.R.Ro‘zimuridov, D.T.Rizayeva, O.S.Boymatov “Qorako‘lchilik asoslari” O‘quv qo‘llanma. Toshkent 2023.

2. Ro‘zimuratov R.X., Ro‘zimuradov R.R., Yaxyayev B.S. Qorako‘l teri tovarshunosligi. Darslik. Toshkent, “Mehribon poligraf servis” nashriyoti, 2015 yil.

3. А.И.Ерохин, В.И.Котарев, С.А.Ерохин “Овцеводство”, типография “ФГБОУ ВПО Воронежский ГАУ имени императора Петра I”, Учебник, Воронеж 2014.

Qo‘shimcha adabiyotlar

4. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekistonda erkin va farovon yashaylik. “Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.

5. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g‘oyamizning poydevoridir. Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.

6. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, “O‘zbekiston” nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.

7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-5696 son Farmoni.

8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to‘g‘risida”gi PQ-187-son qarori.

9. S.Yu.Yusupov, S.R.Bozorov, S.B.Sattorov “Qo‘ychilikdan amaliy mashg‘ulotlar”. O‘quv qullanma. Samarqand 2020.

Axborot manbaalari

1. www.karakul.lider.ru.
2. www.va-fermer.ru.
3. www.agroilm.uz.
4. www.medvestnik.ru.

	va barra tiplari.	2.1.2. Qorako'l gullarining turlari, shakllari va ularning tuzilishi. 2.1.3. Barra tiplar to'g'risida tushuncha, ta'rifi va ahamiyati. Qorako'l gullarining xususiyatlari.	
3-Modul. Qorako'l terilar xususiyatlari va navlari			
3.1	Ko'k rangli qorako'l terilar xususiyatlari va navlari.	3.1.1. Ko'k rangli terilarning xususiyatlari, tusi va rang-barangligi. 3.1.2. Ko'k rangli qorako'l terilarning navlari. 3.1.3. Ko'k qorako'l terilar rangining bir tekslik darajasi va uni yaxshilash choralari.	2
3.2	Sur va rangdor qorako'l terilarning xususiyatlari va navlari	3.2.1. Sur va rangdor qorako'l terilarning xususiyatlari. Sur qorako'l terilarining zot tiplari va rang-barangliklarga bo'linishi. 3.2.2. Sur qorako'l terilarining surlash darajasi, rangning aniqligi, o'tish keskinligi, rangning tekisligi. 3.2.3. Guligaz, oq, jigar rang, xoli, jiyaklangan, ola va boshqa ranglardagi bir tusli terilarning ta'rifi, halq xo'jaligidagi ahamiyati.	2
Jami:			**8**

5.2. "Qorako'lchilik asoslari" fanidan rejalashtirilgan amaliy mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Amaliy mashg'ulotlarning			
№	**mavzulari**	**rejasi**	**soat**
1.	Jun qoplami va teri mag'zining xususiyatlarini o'rganish.	1.1. Jun qoplamining sifat ko'rsatkichlarini o'rganish. 1.2. Jun qoplamining xususiyatlarini o'rganish. 1.3. Teri mag'zining xususiyatlarini o'rganish.	2
2.	Qorako'l qo'zilarni bonitirovka qilish tartibi, amal qilinadigan belgilar, bonitirovka kalit va jurnallarini to'ldirish tartibi. Har xil barra tipdagi qorako'l qo'zilarning ta'rifi.	2.1. Qorako'l qo'zilarni bonitirovka qilish tartibini o'rganish. 2.2. bonitirovka kalit va jurnallarini to'ldirish tartibini o'rganish. 2.3. Har xil barra tipdagi qorako'l qo'zilarning ta'rifi.	2
3.	Qora rangdagi qo'zilar klassifikatsiyasi. Jaket, yassi, qobirg'asimon va kavkaz barra tipidagi	3.1. Qora rangdagi qo'zilar klassifikatsiyasini o'rganish. 3.2. Jaket va kavkaz barra tipidagi qo'zilar klasslarining ta'rifi.	2

	qo'zilar klasslarining ta'rifi.	3.3. Yassi va qobirg'asimon barra tipidagi qo'zilar klasslarining ta'rifi.	
4.	Ko'k rangdagi va Buxoro, Surxondaryo va Qoraqalpoq zot tipidagi sur qorako'l qo'zilarini bonitirovka qilish xususiyatlari.	4.1. Ko'k rangdagi qorako'l qo'zilarini bonitirovka qilish xususiyatlari. 4.2. Buxoro, Surxondaryo va Qoraqalpoq zot tipidagi sur qorako'l qo'zilarini bonitirovka qilish xususiyatlari.	2
5.	Qora, ko'k va sur qorako'lning I, II va III navlarini o'rganish.	5.1. Qora qorako'lning I, II va III navlarini o'rganish. 5.2. Ko'k qorako'lning I, II va III navlarini o'rganish. 5.3. Sur qorako'lning I, II va III navlarini o'rganish.	2
		Jami:	**10**

5.2. "Qorako'lchilik asoslari" fanidan rejalashtirilgan laboratoriya mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Laboratoriya mashg'ulotlarning			
№	**mavzulari**	**rejasi**	**soat**
1.	Teri mag'zining xususiyatlarini aniqlash.	1.1. Teri mag'z qavatlarini o'rganish. 1.2. Teri mag'zining xususiyatlarini aniqlash	2
2.	Terilarga birlamchi ishlov berish.	2.1. Terilarga birlamchi ishlov berishni o'rganish. 2.2. Terilarga birlamchi ishlov berishda bo'ladigan o'zgarishlarni o'rganish.	2
3.	Qorako'l terilar sath kengligi va og'irligini aniqlash	3.1. Qorako'l terilar sath kengligini aniqlash. 3.2. Qorako'l terilar og'irligini aniqlash.	2
4.	Yapog'i jun tarkibini o'rganish.	4.1. Yapog'i jun tarkibini o'rganish. 4.2. Yapog'i jun elementlarini o'rganish.	2
5.	Qorako'l xom ashyosi turlari bilan tanishish	5.1. Taqir, qorako'lcha va qorako'l-qorako'lcha xom ashyosi turlari bilan tanishish 5.2. Qorako'l xom ashyosining yoqabop va duragay turlari bilan tanishish	2
		Jami:	**10**

VI. "Qorako'lchilik asoslari" fanidan rejalashtirilgan talabalar mustaqil ta'limining kalendar tematik rejasi

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Amalga oshirish mexanizmi	Hajmi (soatda)
1.	Qo'ylarning konstitutsiya tiplarini o'rganish.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
2.	Sut, go'sht va jun ishlab chiqarish jarayonlari.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	8
3.	Junning kimyoviy tarkibi, fizik-mexanik va texnologik xususiyatlari.	Referat yozib, tayyorlash.	8
4.	Gul shakllarining paydo bo'lishi. Gul shakllarining nomlanishini tahlil qilish.	Adabiyotlardan foydalanib referat yozib tayyorlash	8
5.	Barcha turdagi qorako'l gullarining tasniflanishi.	Adabiyotlardan foydalanib induvidual topshiriqlarni bajarish.	8
6.	Gullarning shakllari. Barra gullarining amalda qo'llanilishi.	Adabiyotlardan foydalanib induvidual topshiriqlarni bajarish.	8
7.	Gul xususiyatlari. Teri mag'zining xususiyatlari.	Adabiyotlardan foydalanib induvidual topshiriqlarni bajarish.	8
8.	Qorako'l terilarida gul shakllari, o'lchamlari, rasmi	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	8
9.	Qorako'l terisining asosiy xususiyatlari.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	8
10.	Qorako'l qo'zilarida barra tiplari	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish.	8
11.	Qorako'lchilikdagi ranglar va tuslar paydo bo'lishi.	Referat yozib, tayyorlash.	8
12.	Qo'zilarning o'sish jarayonida ishlov berish jarayonining o'zgarishi.	Adabiyotlardan foydalanib induvidual topshiriqlarni bajarish.	8
13.	Qorako'l terisiga dastlabki ishlov berish jarayonining dunyo mamlakatlardagi farqi.	Referat yozib, tayyorlash.	8
14.	Ko'k rangli qo'zilar bilan naslchilik ishi olib borish o'ziga xos xususiyatlari.	Internet ma'lumotidan foydalanib, konspekt qilish	8
15.	Sur rangli qo'zilar bilan naslchilik ishi olib borish o'ziga xos xususiyatlari.	Internet ma'lumotidan foydalanib, konspekt qilish	8
16.	Qorako'l terisiga ishlov berishning xorijiy usullarini o'rganish.	Adabiyotlardan foydalanib, amaliy topshiriqlarni bajarish.	8
17.	Qo'ylarni qochirishga tayyorlash	Adabiyotlardan foydalanib	8